

4. Verkkokerros

- **sovelluskerros**
  - ‘asiakas’
- **kuljetuskerros**
  - ‘end-to-end’
- **verkkokerros**
  - ‘deliver packets given to it by its customers’
- **siirtoyhteyskerros**
- **peruskerros**

11.2.2002

1

Verkkokerroksen palvelut

- **tavoitteet**
  - palvelut riippumattomia aliverkkojen tekniikasta
  - kuljetuskerros eristettävä aliverkkojen ominaisuuksista
    - lukumäärä
    - tyypit
    - topologia
  - kuljetuskerroksen käyttämät **verkko-osoitteet globaaleja**

11.2.2002

2

connection-oriented ~ connectionless

- **yhteydetön (Internet, 30 vuoden kokemus)**
  - aliverkot ovat luonnostaan epäluotettavia
    - tehtävä: bittien kuljetus
    - operaatiot: send packet, receive packet
    - virheen tarkistus, vuonvalvonta isäntäkoneille
- **yhteydellinen (puhelin 100 vuoden kokemus)**
  - muodostetaan yhteys, neuvotellaan parametrit (palvelunlaatu (QOS), kustannus)
  - kaksisuuntainen kuljetus, paketit järjestyksessä
  - vuonvalvonta, virhevalvonta

11.2.2002

3

Virtuaaliipiiri (virtual circuit)

- **Pakettikytkentäinen verkko voidaan toteuttaa kahdella tavalla**
  - datasähkeverkko
    - jokainen paketti käsitellään ja reititetään erikseen
    - pakettien järjestys voi muuttua
  - virtuaaliipiiriverkko
    - ~ piirikytkentäinen verkko
      - ensin yhteyden (virtuaaliipiirin) muodostus
      - sitten pakettien lähettäminen yhteyttä pitkin
    - ATM, X.25

11.2.2002

4

Piirikytkentäinen verkko

- ensin yhteyden muodostus
- sitten datan siirto yhteyttä pitkin
- yhteyden purku

4.1. Verkkokerroksen tärkein tehtävä: reititys

- **(hajautettu) päätöksenteko reitistä**
  - yhteydellinen: alussa
  - yhteydetön: jatkuvasti
- **jatkuvaa muutosta verkossa**
  - rikkoutuvat komponentit, muuttuva topologia
- **ristiriitaisia vaatimuksia reititykselle**
  - optimaalisuus /reilutus (fairness)
- **reitityksen suorituskyky**
  - mean packet delay, network throughput

11.2.2002

6

Reititysalgoritmi

- **Päätää, mikä reitti valitaan**
  - mihin paketti ohjataan seuraavaksi
- **dynaaminen verkkoympäristö => dynaaminen reititys**
  - jatkuvaan verkon tarkkailuun perustuva
    - Internetin reititys
  - muuttumaton ympäristö => käytetään kerran laskettuja reittejä tai sovitun lähetystapaa
    - tulvitus (flooding)
    - Dijkstran algoritmilla lasketut lyhyimmät reitit

11.2.2002

7

Tulvitus

- jokainen saapunut paketti lähetetään kaikille muille ulosmenoille
  - => verkko täyttyy pian paketeista
- eri tapoja tulvituksen lopettamiseen
  - käsitellään harjoituksissa
- käyttö
  - tietyissä erityistilanteissa tilanteissa hyödyllinen
    - käsitellään harjoituksissa

11.2.2002

8

Dijkstran algoritmi

- **'lyhyin' reitti yhdestä solmusta muihin**
  - $A \rightarrow \{\text{muut solmut}\}$
- **kaariin liittyy kustannus**
  - kapasiteetti (bps)
  - viive: hyppyjä, aikaa
  - raha
  - virhetodennäköisyys

11.2.2002

9

Algoritmi

- merkitään $D(v)$ on tähän asti tutkituista reiteistä lähtösolmusta A solmuun v halvin kustannus eli lyhyin pituus
- verkko $G = (V, E)$, V on solmujen joukko, E kaarten joukko
- olkoon $c(i,j)$ on kaaren (i,j) kustannus (≥ 0). Jos kaarta ei ole, $d(i,j)$ on ääretön
  - algoritmossa oletetaan, että kaikki kustannukset ovat ei-negatiivisiä

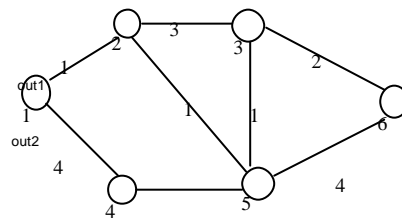
11.2.2002

10

1. $N := \{1\}; D(1) := 0; D(j) := d(j,1) \ (j <> 1);$
2. while $N \neq V$ do
3. etsi solmu w , joka ei vielä ole joukossa N ja jonka $D(w)$ on pienin N :ään kuulumattomista solmuista
4. $N := N \cup \{w\}$
5. kaikille muille P :hen kuulumattomille solmuille v $D(v) := \min\{D(v), D(w) + c(w,v)\}$
6. end while
7. end

Esimerkki

- Tarkastellaan esimerkkinä verkkoa

11.2.2002

12

1. $N = \{1\}$; $D(1) = 0$; $D(2) = 1$;
 $D(3) = \text{ääretön}$, $D(4) = 4$; $D(5) = \text{ääretön}$,
 $D(6) = \text{ääretön}$

3. pienin $D(v)$ on solmulla 2 ($=1$)

4. $N = \{1, 2\}$

5. $D(3) = 1 + 3 = 4$, $D(4) = 4$, $D(5) = 1 + 1 = 2$,
 $D(6) = \text{ääretön}$

3. pienin $D(v)$ on nyt solmulla 5 ($=2$)

4. $N = \{1, 2, 5\}$

5. $D(3) = 1 + 2 = 3$, $D(4) = 4$, $D(6) = 4 + 2 = 6$

3. pienin $D(v)$ solmulla 3 ($=3$)

4. $N = \{1, 2, 3, 5\}$

5. $D(4) = 4$, $D(6) = 2 + 3 = 5$;

3. Pienin $D(v)$ solmulla 4 ($=4$)

4. $N = \{1, 2, 3, 4, 5\}$

5. $D(6) = 5$

4. $N = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$

Löydetyt reitit ja kustannukset

- 1 → 2 : 1
- 1 → 2 → 5 → 3 : 3
- 1 → 4 : 4
- 1 → 2 → 5 : 2
- 1 → 2 → 5 → 3 → 6 : 5

Solmu	linkki	kustann.
2	1	1
3	1	3
4	2	4
5	1	2
6	1	5

Solmulle 1

11.2.2002

15

Reititystaulu

• Kukin reititin pitää kirjata reititiedoista

- minne paketti seuraavaksi lähetetään

Kohde	minne lähetetään
Abc	reititin D, ulosmeno 2
...	.....
Xyz	reititin T, ulosmeno 3

• reitittimien tietojen hankinta ja ylläpito?

- erityisen nopeasti muuttuvassa hyvin isossa verkossa

11.2.2002

16

Reititystietojen keruu

- kukin reititin kerää 'kustannustietoja' omasta ympäristöstään
  - esim. viiveet naapurireitittimiin
- ja vaihtaa tietoja muiden reitittimien kanssa
  - tai lähettää tiedot reitittimelle, joka keskitetysti laskee parhaat reitit
- kukin laskee esim. Dijkstran algoritmilla parhaat reitit koko verkosta
  - tai saa tarvitsemansa reititystiedot ne laskeneelta

11.2.2002

17

Etäisyysvektorireititys (distance vector)

• Arpanetin alkuperäinen reititys

- vieläkin RIP jonkin verran käytössä Intenetsissä

• kullakin reitittimellä reititystaulu

- kullekin verkon reitittimelle

- ulosmenolinja
- aika/etäisyys kohteeseen
  - hyppyjen lkm
  - arvioitu viive
  - jononpituus
  - jokin mitattavissa oleva

11.2.2002

18

reititustaulun ylläpito

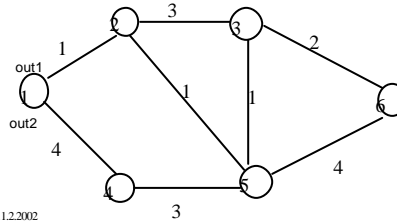
- tietojen vaihto naapurireitittimien kanssa
  - tietyin aikavälein
  - tilan vaihtuessa
- lasketaan uudet reitittaulut ('etäisyystaulut')
  - 'kustannus' naapuriin + naapurin ilmoittama 'kustannus' kohteeseen
  - kullekin solmulle valitaan pienimmän 'kustannuksen' reitti

11.2.2002

19

Esimerkki

- Tarkastellaan esimerkkinä verkkoa

11.2.2002

20

Solmun 3 reititustaulu

	3	2	5	6	
1	-	1(2)			=> 4 (2)
2	3		1(5)		=> 2 (5)
4	-		3(5)		=> 4 (5)
5	1	1(2)		4(6)	=> 1(5)
6	2		4(5)		=> 2 (6)

11.2.2002

21

Ongelma: tietojen muuttumisnopeus

- tietojen muuttamiseen kuluu aikaa
- reagoi melko nopeasti hyviin uutisiin
  - uusi nopea reitti löytynyt/linkki jälleen pystyssä
  - tieto etenee joka vaihdossa yhden hypyn
- reagoi hitaasti huonoihin uutisiin
  - linkki nurin => etäisyys ääretön
  - joka vaihdossa 'paras arvio' huononee yhdellä
  - count - to - infinity -ongelma

11.2.2002

22

Hyvät uutiset etenevät nopeasti:

A — B — C — D — E

Aluksi yhteys A:han on poikki ja sitten linkki AB toimii taas:

	B	C	D	E
ääretön	ääretön	ääretön	ääretön	ääretön
1	ääretön	ääretön	ääretön	ääretön
1	2	ääretön	ääretön	ääretön
1	2	3	ääretön	ääretön
1	2	3	4	ääretön

11.2.2002

Huonot uutiset etenevät hitaasti:

A — B — C — D — E
X

Toimiva linkki katkeaa välillä AB:

	B	C	D	E
1	2	3	4	4
3	2	3	4	4
3	4	3	4	4
5	4	5	4	4
5	6	5	6	6
7	6	7	6	8
7	8	7	8	8

11.2.2002

24

Poisoned reverse (Split horizon)

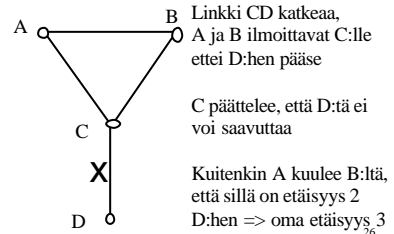
- **raitkaisu 'count-to-infinity'-ongelmaan**

- reititystietoja vaihdettaessa
  - ilmoitetaan etäisyys reitittimeen X äärettömäksi sille naapurille, jonka kautta tämä reitti kulkee
  - muille kerrotaan oikea etäisyys
- **tieto etenee yhden hypyn joka vaihdolla!**

11.2.2002

25

- **ratkaisu ei toimi aina**

11.2.2002

26

Linkkitilareititys (Link State Routing)

- **reitittimen tehtävät**

- selvitettävä naapurit ja niiden osoitteet
- mitattava etäisyys/ kustannus naapureihin
- koottava tietopaketti ko. tiedoista
- lähetettävä tietopaketti kaikille reitittimille
- laskettava lyhin reitti kaikkiin muihin reitittimiin esim. Dijkstran algoritmilla

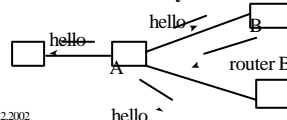
11.2.2002

27

Naapurien löytäminen

- reititin lähettää jokaiseen kaksipisteyhteyteen HELLO-paketin
- linjan toisessa päässä oleva reititin vastaa ja lähettää nimensä

- router ID
- nimien oltava yksikäsitteisiä koko verkossa

11.2.2002

28

Etäisyyden mittaaminen

- **kaikille naapureille ECHO-paketti**

- vastaanottajan palautettava paketti välittömästi

- => **kiertoviive (round-trip-time)**

- dynaaminen etäisyyssmitta

- **pitäisikö ottaa kuormitus huomioon?**

- kello käynnistetään, kun paketti viedään jonoon
- kello käynnistetään, kun paketti lähtee
- kuormitus mukana kuvaa todellista tilannetta
- jos kuormitus mukana => reititys muuttuu kuormitusta => reititys suosii huonoa reittiä

11.2.2002

29

Tietopaketin kokoaminen

- **muodostus**

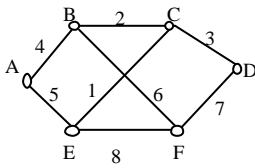
- tietyn aikavälein
- kun muutoksia havaittu

- **sisältö**

- reitittimen tunnus
- paketin järjestysnumero
- paketin ikä
- 'etäisyydet' kuhunkin reitittimen naapuriin
  - Erilaisia etäisyyssmittoja => eri reittejä eri liikenteelle

11.2.2002

30

B	
seq	
age	
A	4
C	2
F	6

Tietopaketin jakelu

- **käytetään tulvitusta (n. 10 minuutin välein)**
  - **pidetään kirjaa jo nähdystä paketeista**
    - reititin A, paketti 145
  - ⇒ paketti lähetetään korkeintaan kerran
- **paketissa elinaikalaskuri (age, time-to-live)**
  - väärät ja vanhentuneet tiedot katoavat aikanaan, vaikka reititin itse olisikin vikaantunut
- **tietopaketit kuitataan**
  - linjavirheiden takia
- **autentikointi paketteja vaihdettaessa**

11.2.2002

32

Miksi elinaikalaskuri on tarpeen?

- **virheellinen järjestysnumero**
  - kaatunut reititin aloittaa väärästä numerosta
    - edennyt jo pakettiin 204 ja aloittaa uudestaan paketista 0 => kaikki seuraavat paketit hylätään duplikaatteina pakettiin 205 saakka
  - virhe tietopaketin seq-kentässä
    - 4 muuttuu virheellisesti 65540:ksi => seuraavat paketit hylätään pakettiin 65541 saakka

11.2.2002

33

elinaikalaskuri (TTL-laskuri)

- **laskuri vähenee ajan kuluessa**
  - vähenee yhdellä sekunnin välein
- **paketti tuhotaan, kun laskuri = 0**
  - vanhentunut (virheellinen) tieto poistetaan
  - pitkäkö elinaika >> päivitysten väli
    - tuhotaan vain jos reititin kaatunut
    - usea (6) paketti on jäänyt saapumatta reitittimeltä
- **käytössä myös tulvituksessa**
  - kukin reititin vähentää yhdellä

11.2.2002

34

Lisäparannuksia

- **paketteja ei lähetetä välittömästi eteenpäin**
  - ne jätetään odottamaan
  - jos samalta reitittimeltä tulee muita paketteja, niistä valitaan vain yksi, tuorein edelleenlähetettäväksi

11.2.2002

35

Reittitaulun laskeminen

- **kukin reititin laskee omat reittitaulunsa**
- **kaikki tarvittava tieto on saatu tietopakettien avulla**
  - kukin linkki molempiin suuntiin
- **laskeminen Dijkstran algoritmilla**
  - lyhyin reitti kuhunkin muuhun reitittimeen
  - isoissa verkoissa voi olla muisti- ja laskenta-aikaongelmia

11.2.2002

36

ongelmia

- **väärin toimiva reititin**
  - kertoo vääriä tietoja
  - ei välitä tietopaketteja
  - väärentää tietopaketteja
  - laskee reitit väärin
- **isossa verkossa aina joku toimii väärin**
  - tavoitteena rajata ongelmat pienelle alueelle

11.2.2002

37

Käyttö

- **paljon käytetty nykyisissä verkoissa**
  - Internetin OSPF-protokolla
  - ISO:n IS-IS -protokolla

11.2.2002

38

Hierarkkinen reititys

- **reitityksen skaalautuvuus**
  - isossa verkossa runsaasti reitittimiä (Internet: miljoonia)
    - reititystaulut suuria
    - reittien laskeminen raskasta
    - tietopaketit kuluttavat linjakapasiteettia
- **hallinta-autonomia => autonominen järjestelmä AS**
  - organisaatio päättää omista asioistaan
    - myös reitityksestä
    - oma sisäinen reititystapa

11.2.2002

39

Reitityshierarkia

- **Ylimmällä tasolla AS**
  - sama reititys AS:n sisällä
    - tehokkuus tärkeää
  - reititys AS:ien välillä
    - 'poliittinen asia'
- **AS:n sisällä alueita**
  - jaetaan reitittimet ryhmiin (alueet, regions)
  - kukin reititin tuntee kaikki alueensa sisällä
  - tietää mikä reititin hoitaa liikenteen muihin alueisiin

11.2.2002

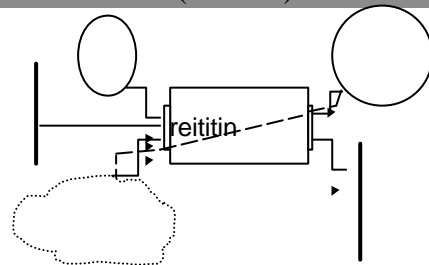
40

Hierarkkisen reitityksen ongelmat

- **reitit pituus kasvaa**
  - aina ei voida käyttää optimaalista reittiä
  - yleensä siedettävä
- **hierarkiatasojen määrä**
  - suorituskyky
  - hallinto

11.2.2002

4.2. Reititin (Router)

11.2.2002

42

